

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/61/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8512204409
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 07. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8512204409.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a členov senátu JUDr. Anny Ilčinovej a JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. v právnej veci žalobcu: Prvá stavebná sporiteľňa, a.s., Bajkalská 30, 829 48 Bratislava, IČO: 31 335 004 proti žalovaným 1. M. H., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom G. XX, N. Y., t.č. bytom I. XX, XXX XX K. X - K., P. V., 2. S. H., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Q. S. X, N. Y., v konaní o zaplatenie 2 729,89 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa zo dňa 22. 05. 2014, č. k. 6C/196/2012-120 takto jednohlasne

rozhodol:

Odmieťa odvolanie proti výroku o uložení povinnosti žalovaným zaplatiť žalobcovi 754,60 Eur.

P o t v r d z u j e rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a vo výroku o trovách konania.

Náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznáva. .

o d ô v o d n e n i e :

V predmetnej veci ide o spor zo zmluvy o medziúvere uzavretej dňa 31. 03. 2008 (č. I. 3 - 5 spisu). Prvá stavebná sporiteľňa, a. s. (v ďalšom texte aj „sporiteľňa“ alebo „žalobca“) po tom ako odstúpila od zmluvy sa domáha splatenia medziúveru s príslušenstvom (z pôvodne žalovanej sumy 2 729,89 Eur s prísli po čiastočnom späťvzati žaloby uplatnila 2 089,47 Eur s 7,7 % úrokom z omeškania od 13. 05. 2014 do zaplatenia). Žalovaná v 1.rade je priamou dlžníčkou, žalovaná v 2.rade prevzala ručením na seba povinnosť uspokojiť pohľadávku, ak ju neuspokojí žalovaná v 1.rade.

Súd prvého stupňa vzhľadom na zrušenie zmluvy v dôsledku odstúpenia žalobcu podľa ust. § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka uložil žalovaným povinnosť zaplatiť žalobcovi z dôvodu bezdôvodného obohatenia podľa ust. § 457 Občianskeho zákonníka sumu 754,60 Eur s prísli. v mesačných splátkach po 65 Eur splatných vždy do 30-teho dňa toho-ktorého mesiaca počnúc dňom právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného z nich zaniká povinnosť v rozsahu plnenia voči ostatným. Súd zohľadnil splatenú časť úveru; úver v skutočne poskytnutej výške 4 985,53 Eur splatenú časť 4 230,93 Eur (do odstúpenia od zmluvy splatená časť 3 111,03 Eur, po odstúpení od zmluvy do podania žaloby na súde splatená časť 144,60 Eur, po podaní žaloby na súde úhrada 11 x 72,30 Eur, t. j. 975,30 Eur; spolu splatená časť úveru 4 230,93 Eur) rozdiel predstavuje 754,60 Eur (4 985,53 Eur - 4 230,93 Eur). Súd priznal úroky z omeškania 7,7 % zo sumy 754,60 Eur od 13. 05. 2014 do zaplatenia.

Súd prvého stupňa konštatoval, že žalobca sa sám rozhodol pre odstúpenie od zmluvy, aj keď existujú iné inštitúty, ktoré zmluvu od začiatku nerušia, napr. výpoveď. Súd označil ustanovenia zmluvy o odstúpení obsiahnuté v čl. 7 za neurčité, pretože nie je jasné, aké poplatky sa odstúpením od zmluvy zúčtujú do jednej sumy, ktorá sa ďalej úročí. S poukazom na ust. § § 52 ods. 1, § 53 ods. 1, § 54 ods.1, 2, § 48

ods. 1, 2, § 457 a § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka súd prvého stupňa uzavrel, že odstúpením od zmluvy zo strany žalobcu bola zmluva zrušená od začiatku (ex tunc), a preto sú žalovaní povinní vydať žalobcovi bezdôvodné obohatenie, t. j. uhradiť to, čo na základe zmluvy dostali, keďže odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušila. Po zohľadnení skutočne poskytnutého úveru 4 985,53 Eur a splatenej časti úveru 4 230,93 Eur súd zaviazal žalovaných zaplatiť 754,60 Eur (4 985,53 Eur - 4 230,93 Eur) s uplatňovaným 7,7 % úrokom z omeškania od 13. 05. 2014 do zaplataenia v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného a v prevyšujúcej časti žalobu ako nedôvodnú zamietol. Ďalej uviedol, že žalovaní žiadali o povolenie splácať dlh v mesačných splátkach s prihliadnutím aj na ich majetkové pomery. Súd povolil žalovaným splácať dlh v súlade s ust. § 160 ods. 1 veta druhá v mesačných splátkach vzhľadom na priznanú výšku tieto splátky stanovil sumou 65 Eur mesačne. Táto výhoda žalovaných uhradiť dlh v splátkach počnúc dňom právoplatnosti rozsudku je obmedzená tým, že pokiaľ žalovaní nebudú plniť dlh riadne a včas, teda neuhradia na účet žalobcu mesačnú splátku 65 Eur vždy do 30-teho dňa toho ktorého mesiaca budú povinní v nasledujúcom období uhradiť celý dlh naraz, čo je následkom pre žalovaných v prípade ich platobnej nedisciplinovanosti.

O trovách konania súd rozhodol podľa ust. § 142 ods. 2 O. s. p..

Proti tomuto rozsudku s výnimkou výroku o čiastočnom zastavení konania podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Navrhol rozsudok v jeho napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V podstate argumentoval záväznosťou dohody o odstúpení od zmluvy s relevanciou uprednostnenia obchodného práva oproti Občianskemu zákonníku vzhľadom na úver ako absolútny obchod.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal rozsudok v jeho napadnutej časti spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s ust. § 214 ods. 2 O. s. p. a zistil, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Prvostupňový súd vychádzal zo skutkového stavu, ktorý má oporu vo vykonanom dokazovaní a vec vo vzťahu k dôsledkom odstúpenia od zmluvy správne právne posúdil. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti a na vyrovnanie sa s odvolacími dôvodmi dopĺňa.

Nemali by byť žiadne pochybnosti a žalobca to nepopiera, že spor vznikol zo zmluvy uzavretej medzi obchodníkom pri výkone jeho obchodnej činnosti (poskytovanie úverov) a spotrebiteľmi jeho úverovej služby, že ide o spotrebiteľskú zmluvu (B2C Business to Consumer) a že sporný vzťah sa má posúdiť vo svetle cieľov smernice Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách („smernica“). Nejedná sa pritom o spotrebiteľský úver podľa zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (výnimka podľa § 1 ods. 2 písm. a/ zákona č. 258/2001 Z.z.).

Ustanovenie § 54 ods. 1 OZ je ustanovením lex specialis s dopadom na všetky spotrebiteľské zmluvy, a teda aj na odložené platby v spotrebiteľských vzťahoch vrátane úverov. Odvolací súd sa domnieva, že ak by z pôsobnosti ustanovenia § 54 ods. 1 OZ mali byť vyňaté niektoré typy spotrebiteľských zmlúv, zákonodarca by to explicitne upravil. To platí aj na typy upravené v Obchodnom zákonníku. Treba však poznamenať, že ide o pomerne nové ustanovenie a judikatúra súdov je ohľadne tohto ustanovenia zatiaľ zriedkavá (porov. rozsudok NS SR vo veci 5MCdo 20/2009).

Prvostupňový súd uvedené ustanovenie aplikoval dôsledne a podľa názoru odvolacieho súdu v súlade so zmyslom a cieľom predpokladaným zákonom. Prvostupňový súd z dôvodu zrušenia zmluvy s účinkami podľa občianskeho práva (§ 48 ods. 2 OZ) nevyhovet žalobe v časti o úroky a poplatky za poskytnutie úveru (odplata za úver). Za právne významný považoval úkon žalobcu, ktorým odstúpil od zmluvy. Stalo sa tak listom sporiteľne z 27. 04. 2012 (č. I. 6 spisu).

S týmto názorom sa sporiteľňa v odvolaní nestotožňuje a argumentuje, že súd posúdil vzťah iba podľa Občianskeho zákonníka. Podľa nej sa má odstúpenie od zmluvy posudzovať podľa obchodného práva, podľa ktorého účinky odstúpenia a zánik zmluvy nastávajú až od momentu doručenia odstúpenia ex nunc. Poukázala na znenie dohodnutej klauzuly o odstúpení, ktorá predpokladá zachovanie zmluvných nárokov veriteľa aj po odstúpení od zmluvy.

Ako už odvolací uviedol, prvostupňový označil dohodnutú zmluvu správne ako úver a ako absolútny obchod, a preto neobstojí odvolací dôvod o popretí podstaty sporného vzťahu.

Odvolací súd reflektuje na judikatúru, ktorá podporuje odstúpenie od zmluvy bez rušenia práv zo zmluvy, ktoré vznikli pred odstúpením (napr. NS SR 1MObdo V 2/2007, NS ČR 33Odo 131/2003).

S uvedenou judikatúrou v spoločenských vzťahoch vzniknutých pred zakotvením ustanovenia § 54 OZ do Občianskeho zákonníka sa dá súhlasiť. Žalobcom prezentovaná právna konštrukcia a treba povedať, že aj doterajšia judikatúra však nezohľadňujú ustanovenie § 54 ods. 1 v spojení s § 39 Občianskeho zákonníka.

Podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

Podľa § 48 Občianskeho zákonníka od zmluvy môže účastník odstúpiť, len ak je to v tomto alebo v inom zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté. Odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

Podľa Občianskeho zákonníka sa zmluva zrušuje s účinkami od začiatku (ex tunc, § 48 ods. 2) a tým zanikajú práva a povinnosti zo zmluvy. Momentom odstúpenia od zmluvy vznikajú práva a povinnosti z porušenia práva (bezodhodné obohatenie, náhrada škody). Účastníci zrušenej zmluvy si majú navzájom vrátiť už vykonané plnenia (§ 457 OZ).

Ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy, ktoré na rozdiel od ustanovení Občianskeho zákonníka zavádzajú spotrebiteľa nad rámec povinností vzniknutých podľa Občianskeho zákonníka, evidentne zhoršujú jeho postavenie. Akékoľvek rozšírenie záväzkov spotrebiteľa vrátane platenia úrokov napriek ich zrušeniu popri vzájomnej reštitučnej povinnosti po zániku zmluvy s účinkami ex tunc postavenie spotrebiteľa zhoršuje. Inými slovami povedané dôsledky odstúpenia od zmluvy podľa zmluvy dohodnutej medzi účastníkmi konania sú nevýhodnejšie ako dôsledky odstúpenia podľa úpravy v Občianskom zákonníku.

Žalobca poukazuje na to, že sa použitím právnej úpravy o odstúpení od zmluvy podľa predpisov občianskeho práva dostáva do nevýhodnejšieho postavenia a v rozpore s princípom právnej istoty.

Odvolací súd s týmto názorom nesúhlasí. Naopak spotrebiteľia môžu právom očakávať, že zmluvné podmienky koncipované v rámci štandardnej typovej zmluvy ich nezavádzajú, pokiaľ sú vo svojich dôsledkoch nevýhodnejšie oproti právnej úprave podľa Občianskeho zákonníka (princíp právnej istoty, dôvery v objektívne občianske právo). Ide o akúsi jednostrannú kogentnosť ustanovení Občianskeho zákonníka v záujme vyššej ochrany pri štandardných typových zmluvách (porov. Kristián Csach, Štandardné zmluvy, Vydavateľství Aleš Čeněk, 2009, str. 178).

Nemožno prehliadnuť, že je to dodávateľ, ktorý naformuloval zmluvu (štandardná typová zmluva) a dobrovoľne sa rozhodol využiť ustanovenie zmluvy o odstúpení, aj keď existujú iné inštitúty súkromného práva, ktoré zmluvu komplexne nerušia s účinkami od momentu jej uzavretia (napr. výpoveď, strata výhody splátok).

Ustanovenie čl. VII zmluvných podmienok, podľa ktorého má spotrebiteľ plniť zmluvné povinnosti aj napriek odstúpeniu od zmluvy je upravené pre žalovaných nevýhodnejšie oproti úprave v § 48 v spojení s § 54 ods. 1, 5 a § 457 OZ.

Predmetná vec sa týka práva Európskej únie (smernica Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách; ďalej „smernica“). Ustanovenie § 54 ods. 1 OZ je pomerne náročné na dodávateľov a významne chráni spotrebiteľov. Treba však povedať, že ak sa neberie do úvahy výber sumy úveru a podpis, tak spotrebiteľ takmer žiadnym spôsobom neparticipuje na koncipovaní zmluvy. Preto sa dá plne pochopiť pomerne silná ochrana spotrebiteľov, ktorú slovenský zákonodarca zakotvil v ustanovení § 54 OZ. Faktická nerovnosť medzi dodávateľom a spotrebiteľom pri vzájomnej kontraktácii je zjavná a viaceré rozhodnutia Súdneho dvora na to poukazujú (napr. rozsudok C-168/05 Mostaza Claro, bod 25, 26, 27, rozsudok C-240/98 až C-244/98 Océano).

Odvolačný súd nemá pochybnosti o súlade ustanovenia § 54 ods. 1 OZ s právom Európskej únie, ktoré umožňuje členským štátom prijať na ochranu spotrebiteľov aj prísnejšie ustanovenia, než aké odporúča smernica Rady 93/13/EHS (čl. 8 smernice Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách „Členské štáty môžu prijať alebo si ponechať najprísnejšie opatrenia kompatibilné so zmluvou v oblasti obsiahnutej touto smernicou s cieľom zabezpečenia maximálneho stupňa ochrany spotrebiteľa“, porov. tiež rozsudok súdneho dvora vo veci C-484/08 Caja , uznesenie C-76/10 POHOTOVOST’).

Súdom prináleží súdna kontrola zmluvných podmienok a dokonca aj abstraktná kontrola zmlúv (§ 153 ods. 3, 4 O.s.p.) s cieľom vylúčiť zo života bežných ľudí nepríjemné podmienky, ktoré zhoršujú kvalitu života a tak naplniť cieľ čl. 6 citovanej smernice „postarať sa, aby spotrebiteľov neprijateľné klauzuly v zmluvách nezaväzovali“.

Odvolaateľ obhajuje dôvodnosť aplikácie obchodnoprávnej úpravy o účinkoch odstúpenia od zmluvy s poukazom na úver ako absolútny obchod.

Odvolačný súd nijako nepopiera úver ako absolútny obchod a ani dôvodnosť aplikácie Obchodného zákonníka. Odvolačný súd len pripomína, že prednosť majú osobitné ustanovenia právneho poriadku, ktoré sú súčasťou špeciálnej právnej úpravy v oblasti spotrebiteľského práva vrátane ustanovení § 52 až § 54 OZ. O tom, že ide o spotrebiteľskú zmluvu, neboli žiadne pochybnosti a v konečnom dôsledku tomu zodpovedá aj definícia spotrebiteľskej zmluvy, za ktorú sa považuje každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ak ju uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom (predtým porov. § 23a zákona č. 634/1992 Z.z., ktorý za spotrebiteľskú zmluvu označil explicitne aj zmluvu podľa Obchodného zákonníka.

Dualistický systém záväzkového práva na Slovensku je určitá anomália medzi právnymi poriadkami (dve kúpne zmluvy, dvojaká úprava premlčania, dualistická právna úprava uznania dlhu, zmluvných pokút, dvojaká úprava odstúpenia od zmluvy a pod.). Aplikácia prax síce ukazuje, že aj takýto stav môže dlhodobo fungovať (od 1.1.1992), avšak niet rozumného dôvodu na skonštatovanie, že na vadnosť právneho úkonu má dopadať právna úprava regulujúca vzťahy v zásade medzi biznismenmi, ak Občiansky zákonník ako kódex občianskeho súkromného práva takúto úpravu má a je pre nepodnikateľov výhodnejšia. (porov. tiež 5MCdo 20/09).

Ustanovenie § 54 ods. 1 OZ preto treba podľa názoru odvolacieho súdu vykladať tak, že v prípade dualistickej právnej úpravy inštitútov súkromného práva sa na spotrebiteľské právne vzťahy nepoužije obchodné právo (Obchodný zákonník), ak aplikáciou konkrétnej zmluvnej podmienky by sa postavenie spotrebiteľa oproti občianskoprávnej úprave zhoršilo. Ustanovenie § 54 ods. 1 je dôsledkom transpozície čl. 8 smernice. Smernica síce neharmonizuje dualistické právne úpravy inštitútov súkromného práva, no na druhej strane nebráni ani regulácii, akú predstavuje ustanovenie § 54 ods. 1 OZ a ktoré bráni akémukoľvek zhoršeniu postavenia spotrebiteľa oproti tomuto zákonu (rozumej Občianskemu zákonníku, § 54 ods. 1 OZ).

Ako vyplýva zo znenia zmluvnej podmienky o odstúpení, táto zmluvná podmienka nie je vyvážená a naopak spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa. Navyiac je nejasná a nezrozumiteľná v kontexte s ostatnými zmluvnými podmienkami a objektívne zhoršuje postavenie žalovaných spotrebiteľov. Slovom zákona (§ 54 ods. 1 OZ) ide o „odchýlenie sa v neprospech spotrebiteľa“, ktoré jednostranne zvýhodňuje iba veriteľa, zachováva všetky jeho práva. Veriteľ pritom nielenže zmluvu vytvoril, ale aj právny úkon odstúpenia naplnil, aj keď mal na výber iné inštitúty súkromného práva.

Klauzula o odstúpení nie je ničím iným, ako poistením zachovania všetkých práv veriteľa vrátane úrokov a poplatkov len s ďalším zvýhodnením, a to o úroky aj za úverové obdobie, ktoré ešte nenastalo. Dohoda o odstúpení zaväzuje žalovaných platiť úroky aj za obdobie, ktoré má ešte len nastať v budúcnosti. Splátky obsahujúce úroky boli rozložené aj na obdobie po roku 2012. Teda odstúpením od zmluvy má veriteľ zachované všetky svoje práva, kým spotrebiteľ žiadne.

Spotrebiteľovi v dôsledku odstúpenia zanikajú všetky práva a vzniká len povinnosť jednorazového plnenia vrátane úrokov a poplatkov, ktoré celé príslušenstvo si veriteľ zúčtuje netransparentným spôsobom do jednej istiny a ďalej úročí navýšenou sadzbou. Poplatky si sporiteľňa započítala z plnení už na začiatku právneho vzťahu, už pri prvej splátke. Formulárové znenie zachovania úrokov a dokonca

ich navyšovanie po odstúpení od zmluvy odporuje aj kogentnému ustanoveniu § 517 ods. 2 OZ v spojení s nariadením vlády č. 87/1995 Z.z., ktoré predpokladá presnú výšku úrokov z omeškania.

Keďže dôsledkom odstúpenia od zmluvy podľa ust. § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka bolo zrušenie zmluvy s účinkami od začiatku, zrušili sa i ustanovenia zmluvy upravujúce úrok za poskytnutie úveru, zmluvne dohodnutý úrok z omeškania a poplatky za upomienky. Zo zrušenej zmluvy žalobcovi vzniklo právo iba domáhať sa vydania bezdôvodného obohatenia podľa zásad vyplývajúcich z ust. § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka. Pri zrušenej zmluve je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko čo podľa nej dostal (§ 457 Občianskeho zákonníka). Žalovaní na základe zrušenej zmluvy získali finančné prostriedky 4 985,53 Eur a z tejto čiastky žalobcovi vrátili 4 230,93 Eur. Zostatok vo výške 754,60 Eur predstavuje bezdôvodné obohatenie vzniknuté na strane žalovaných, ktoré sú povinní vydať.

Odvolačný súd preto postupom vyplývajúcim z ust. § 219 ods. 1, 2 O. s. p. rozsudok s výnimkou výroku, ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovené, t. j. výrok o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a výrok o trovách konania ako vecne správny potvrdil.

Zároveň podľa ust. § 218 ods. 1 písm. b) O. s. p. odmietol odvolanie proti výroku, ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovené ako odvolanie podané niekým kto na odvolanie nie je oprávnený. Nie každý účastník konania môže podať odvolanie proti rozhodnutiu. Predovšetkým ho nemôže podať ten účastník, ktorý sa po vyhlásení rozhodnutia odvolania výslovne vzdal (§ 207 ods. 1 O. s. p.). Oprávnenie k podaniu odvolania chýba tiež i účastníkovi, ktorému výrokom rozhodnutia nebola spôsobená určitá, hoci i málo významná ujma na jeho právach. Subjektívnym predpokladom na podanie odvolania je to, aby napadnuté rozhodnutie vyznelo v neprospech odvolateľa. Výrokom, ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovené (o zaplatenie 754,60 Eur s prísl.) žalobcovi žiadna ujma spôsobená nebola, a preto tento účastník vo vzťahu k tomuto výroku právo podať odvolanie nemá. Odvolaním nebol napadnutý výrok, ktorým súd umožnil žalovaným zaplatiť dlh 754,60 Eur s prísl. v splátkach po 65 Eur, preto ho odvolací súd ani nepreskúmal (§ 206 ods. 2 O. s. p.).

V odvolacom konaní úspešným žalovaným žiadne trovy konania nevznikli a neúspešný žalobca nemá právo na ich náhradu. Z tohto dôvodu odvolací súd náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznal (§ 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O. s. p.).

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.